

Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

🏠 (/) > Rusland - Sovjet (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet>) > Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Rusland – revolution og borgerkrig 1917-1921

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet/bloodlands>)

Mest læste artikler

Rusland – revolution og borgerkrig 1917-1921

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 402

Del artikel: **f**

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet/rusland-revolution-og-borgerkrig-1917-1921>)

u=<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet/rusland-revolution-og-borgerkrig-1917-1921>

online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-

sovjet/rusland-

revolution-og-

borgerkrig-1917-1921)

t

(<https://twitter.com/home?status=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet/rusland-revolution-og-borgerkrig-1917-1921>)

status=. Aktiviteten kan

ses på

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet/rusland-revolution-og-borgerkrig-1917-1921>

online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-

sovjet/rusland-

revolution-og-

borgerkrig-1917-1921)

in

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet/rusland-revolution-og-borgerkrig-1917-1921>)

online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-

sovjet/rusland-

revolution-og-

borgerkrig-1917-

1921&title=)

Lige nu | dag 7 dage 28 dage

TV-tips, uge 46, 2022
(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2/ny-tips/ny-tips-uge-46-2022>)

Bismarck - viljen til magt
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt>)

Bogstakken, uge 46, 2022
(<https://www.historie-online.dk/boger/bogstakken-7-7/bogstakken-uge-46-2022>)

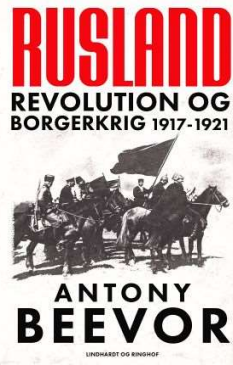
Dansk landbrug - 1945-2020
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/dansk-landbrug-1945-2020>)

Da Aarhus blev moderne
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/lokal-og-slaegts historie/da-aarhus-blev-moderne>)

Museumsnumre 15: Chiffoniere
(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-15-chiffoniere>)

Juletræets historie
(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/juletraets-historie>)

Antony Beevor
 Rusland – revolution og borgerkrig
 1917-1921
 Oversat af Anders Juel Michelsen.
 Lindhardt og Ringhof. 608 sider. 349,95
 kr.

Strømme af blod og rædselsterror

Den engelske historiker Antony Beevor har med sin nye bog "Rusland. Revolution og borgerkrig 1917 – 1918" afsløret, hvor forfærdelig disse år var for stort set alle befolkningsgrupper. Det er rystende og grusomme fortællinger om den periode, der skulle sikre "paradis på jord – for alle". Lenin var på flere punkter endnu mere bestialsk end Stalin, afslører denne fremragende og velskrevne bog.

Af Erik Ingemann Sørensen

Efter 2. verdenskrig blev der tegnet et helt nyt Europakort. Men det kort, der blev til efter 1. verdenskrig havde ikke alene langt større ændringer, men på mange områder blev det kortet, der definerede det Europa, der 20 år senere havnede i en ny krig.

Kejserriget Østrig – Ungarn ophørte med at eksistere. Det samme skete med kejserriget Tyskland – og med Det osmanniske Rige. Endelig var der det enorme zarrige Rusland. Det druknede i blod.

På plakaten er det de hvide tropper, der udøver terror under borgerkrigen. Illustrationen er ikke fra bogen.

Der kan være delte meninger om dette synspunkt. Men det er sådan, Antony Beevor ser på det i et interview i 'Svenska Dagbladet' 17.8. 2022. Det hele startede med de fatale pistolskud i Sarajevo den 28. juni 1914.

Men. Lad det være sagt med det samme: Bogen er så ubehagelig voldsom og modbydelig i beskrivelserne af, hvad der egentlig skete under revolutionen. Sidst, jeg læste noget lignende, var, da jeg læste David Blatman: 'Die Todesmarche 1944/45', Rowolt 2011. Man må mange gange undervejs lægge Beevors bog til side for at få luft. Men det er vigtigt at læse det hele for at kunne forstå bogens fremstilling af revolution og borgerkrig.

Astronomiske forskelle

Beevor indleder bogen med et citat. Fra et brev hertugen af Marlborough sendte til fætterten Winston Churchill i januar 1902:

"Der blev serveret middag for næsten tre tusind mennesker. Virkningen af dette skue af så mange mennesker, der sad ned på samme tid, er vanskelig at beskrive. Den størrelsesorden, det hele foregik i, kan kun vurderes, når jeg minder dig om, at der var omkring to tusind tjenere i alt til at servere for gæsterne, deriblandt kosakker, mamelukker (navn for slaver blandt andet fra Kaukasus) og lakajer som dem, vi kender fra det attende århundredes England med kæmpe strudsefjershatte på hovedet. I hvert rum står opstillet et regimentsorkester, der kan spille nationalsangen, hver gang tsaren kommer og går... Der var en anden æresvagt, hvis opgave øjensynligt var at stå ret med løftet sværd fem timer i træk...". (s.16).

Middag i Vinterpaladset 1873 af den ungarske maler Mihály Zichy

Dette var overklassen. Beevor skriver om arbejdernes levevilkår i Sankt Petersborg: "I dette overbefolkede miljø spredte tuberkulose og kønssygdomme sig sammen med udbrud af kolera- og tyfusedemier. Den forventede levealder var lige så lav som i de fattigste landsbyer. Den eneste frihed lå i den nederste helvedskreds beboet af de arbejdsløses pjaltproletariat – en underjordisk verden bestående af børneprostitution, småtverier, fuldmandslagsmål, en tilværelse, der har været værre end noget som helst beskrevet af Dickens, Hugo og Zola..." (s.18).

Et samfund med så voldsomme klasseforskelle må på et tidspunkt kollapse. Det var netop det, 1. verdenskrig resulterede i. De russiske tab på østfronten var frygtindgydende, moralen dalede voldsomt, og flere steder kom det til mytteri. De menige ville bare hjem. Skreddet var begyndt og lod sig ikke længere stoppe. Og med dette heller ikke de gryende revolutionære bevægelser.

Et utroligt forarbejde

Der ligger et helt utroligt forarbejde som grundlag for bogen. Det er Beevor jo kendt for – en detaljernes mand – men han har jo ikke kunnet overkomme det alt sammen. Han har ganske som i "Stalingrad" haft dr. Lyubov Vinogradova som researcher. Hun er russisk-talende og har flittigt benyttet de mange arkiver, der er blevet mere åbne efter kommunismens sammenbrud. Det har blandt andet resulteret i fund af mange dagbøger og breve fra perioden. Hertil kommer i tusindvis af avisartikler og aldrig tidligere sete billeder. Det er ganske enkelt formidabelt.

Desværre er der et ganske stort problem med de sidstnævnte. Nu har jeg også den svenske udgave, der udkom i sommer. Her er billedkvaliteten meget højere trods det, at begge forlag har benyttet sig af FSC miljørigtigt papir. Det er ærgerligt, for der går rent faktisk en del detaljer tabt.

Folkeforføreren Lenin – ikke fra bogen

De nyttige idioter

Beevor har gennemanalyseret Lenin både i hans skrifter, hans taler og hans handlinger. Og han overlader intet til gætterier, men lægger fakta og personlige vurderinger frem. Skarpere end nok tidligere set. Beevor har den største afsky for denne "revolutionshelt". Et par eksempler:

På et tidspunkt var det lykkedes for "bourgeoisiet at sabotere fødevareredistributionen. Det fik Lenin til at gå amok: "Krig til døden mod de rige og deres slæng, de borgerlige intellektuelle". Hans umenneskeliggørelse af dem ved at kalde dem "lus", "lopper", "skadedyr" og "parasitter" var ensbetydende med en opfordring til klasse-folkekrab" (s.140).

Lenin gav kort tid efter Tjekaen [Tsjevyztjajajaja kommissia – forløberen for KGB – hvor Felix Dzerjinskij var chef fra 1926 – 1934. Anmelderens kommentar] hjemmel til at torturere og dræbe uden nogen rettergang eller retsligt overblik. "De opfandt alle slags tortur og henrettelsesmetoder. Hundrevis af mennesker blev sat i fængsel hver dag i Saratov... Torturmetoderne kunne bedst sammenlignes med middelalderlige metoder. De trak "handsker" af folks hænder, dvs. huden, efter at have dyppet hænderne i kogende vand; de lavede bæltter af huden fra folks rygge, brækkede knogler og udførte tortur med ild..." (s.154). Det får så være nok af grusomheder i denne anmeldelse.

Men. Dette afgrundsdybe had udspringer – som tidligere nævnt – af de afgrundsdybe klasseforskelle, der havde hersket gennem århundreder i det russiske samfund. Men bolsjevikkerne og deres borgerlige modstandere i borgerkrigen var lige så grusomme overfor modstanderne og deres tilhængere. Og her er der blandt andet tale om lufattige bønder. Uanset bevisernes stilling.

Meget at holde styr på – men

Hvordan det lykkedes for bolsjevikkerne ikke alene at gribe magten, men også at fastholde den, er en af de allermost udviklede fortællinger fra det dramatiske 1900 tal. Det er svært at holde styr på det hele, men takket være Beevors fantastiske evne til at fortælle og sætte i perspektiv, åbner denne bog for helt ny indsigt og måske også en vis forståelse for de kræfter, der slap løs. Oprindeligt finder jeg det en service for læserne, at der gives et grundigt referat af bogen, der anmeldes. Sådan begyndte jeg også denne anmeldelse. Men som dagene gik, blev jeg mere og mere usikker på, om det i dette tilfælde var det rigtige at gøre. Da tvivlen havde sejret, smed jeg ideen bort. Det er ganske enkelt en håbløs opgave. På grund af myriaderne af detaljer. I stedet blev det til denne vurdering af bogen.

Og den er fremragende – en af der allerbedste, der er skrevet om revolutionen og borgerkrigen. Hidtil har jeg holdt mig til to fremragende værker: "The Russian Revolution. A New History", Profile Books 1917 af Sean McKeen samt Orlando Figes "A People's Tragedy. The Russian Revolution", New Edition, Penguin 2017. Begge er virkelig dækkende. Det, der hæver Beevor op over de andre, er hans utrolige evne til på forskellige måder at fremskaffe alle de personlige vidnesbyrd og sætte dem ind i kontekst.

Det er på alle måder en meget stærk bog. Både fagligt og læsermæssigt.

[Historie-online.dk, den 26. oktober 2022]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/rusland-sovjet/bloodlands>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

STALIN - EN BIOGRAFI

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/stalin-en-biografi>)

VIKINGERNE VED RUSLANDS VUGGE

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikinger-ved-ruslands-vugge>)

VLADIMIR LENIN

(/article/items/view/2898/107)